

NAGRAJENCI *PRIMAVERA* 2023

**PATRIK DVORŠČAK,
LANA PASTIRK IN
NATALIJA PREMK JENIČ.**

KURATORKA: KRISTINA PRAH

Galerija DLUM, Židovska ul. 10, Maribor
9. 7.–3. 8. 2024

NAGRAJENCI PRIMAVERA 2023

**PATRIK DVORŠČAK,
LANA PASTIRK IN
NATALIJA PREMK JENIČ.**

PATRIK DVORŠČAK

BIOGRAFIJA

Patrik Dvorščak je rojen marca 1995 in prihaja iz Ribnice. Srednješolsko izobrazbo je pridobil na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo – smer gimnazija. Svoje izobraževanje je nadaljeval na študiju na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, na programu Slikarstvo. Diplomiral je leta 2017, v letu 2022 pa je tudi zaključil magistrski študij, prav tako na programu Slikarstvo. Trenutno živi in ustvarja v Ljubljani. Sodeloval je že na številnih domačih in tujih samostojnih in skupinskih razstavah ter delavnicah.

»Umetnost ne more živeti sama od sebe. Izhajati mora iz širšega znanja. Nositi mora brazgotine sveta, rane življenja.«

- Anselm Kiefer

Gosto pretkane površine platen in listov Patrika Dvorščaka, dobitnika Nagrade Primavera na natečaju Vabljeni mladi 2023, pogledu ne dovolijo, da bi se predolgo mudil na enem mestu. Hiteti mora od razobličnih golih teles, nemalokrat skrivljenih v anatomske nemogoče položaje, ki vabijo v spomin reliefne podobe grešnikov v prizorih Poslednje sodbe na portalih romanskih cerkva, do incedentno poudarjenih udov z razburjeno risbo in žarečo barvo naglašanih oblin, prsi in trebuhov, do kubistično zlomljenih nosov na obrazih velikih, zmedenih (in kot naš pogled begajočih) oči. S kombinacijo večih risarskih in slikarskih tehnik – tako klasičnih analognih kot digitalnih – gradi mladi slikar svoja dela v reprezentativnem procesu, ki je vzporeden njihovemu večplastnemu sporočilu (samo)uničevanja – od preiščlenega postavljanja kompozicije, določanja proporcev in barvne palete, ki

kasneje obrne smer v intuitivno poteznost toka zavednega in nezavednega. Vtis, ki ga umetnik dosega – z nalaganjem, spajanjem in dodajanjem pastelnih in izrazitih barv, s sugestivnim in shematičnim zarisovanjem krokíjev, v katerih moremo prepoznati obrise letal, koles, arhitektur, penisov, vulv, cigaret in njih ogorkov ter z drugih različnih objektov in abstraktnih form, z drobtinami naznačenih besed in stavkov, kot glasen razgovor brez posluha – se v nas zapisuje kot močna vizualna izjava nevrotične, celo obscene razdvojenosti posameznika in družbe.

Dvojnost najglobljeja v človeški naravi – po eni strani zasledovanje vrednot pravičnosti in svobode, skladnosti in ravnovesja ter minimalizma, po drugi enako velika potreba po zanikanju reda znotraj sebe in družbe, brezsledno, a zagotovo zasledovanje lastnega in tujega uničenja, kopičenje in načrtno popačenje ustvarjenega ali celo destrukcija – je bistven del avtorjevega raziskovanja. Pristen človeški značaj in njegov (ne)smisel

poslanstva sta paradoksalna in dihata sočasno v dveh pretokih: zavesten gradi svoje življenje na vrlinah in prizadevanju za dobrobit sočloveka, nezaveden pa plava na površje pod subtilnimi pritiski, v narcističnih vzgibih, oba pa se razlijeta v občutje kontradiktornega ugodja in zategujeta neuničljiv gordijski vozle nemoči. Kljub temu pa Patrik Dvorščak v svojih kompleksnih in mnogoplastno utripajočih slikah večdimenzionalnih formatov ne govori o nesmislu človeškega obstoja, ampak postavlja pod vprašaj prepričanje o večvrednosti njegovega bitja, o njegovi moči in pravici, da kreira – v resnici pa razkraja – svet po svoji volji.

Slikarjev samosvoj in markanten likovni jezik zaznamuje vznemirljivo zlitje različnih stilskih vplivov in značilnosti. Surova ekspresionistična čustvena gostota, podprta v izkrivljenosti oblik in z grotesknimi ter s tesnobnimi obrazi, kliče v spomin portretne podobe bolečih in negotovih figur Francisa Bacona (1909–1992). V rabi jezika, kot zrcaljenje misli in

dialogov, dela Patrika Dvorščaka odločno krepijo družbeni komentar, soroden tistemu Keitha Haringa (1958–1990) ali pa Banksyja (1974–). V tem besedilnem slengovskem platenju ter v rabi različnih simbolov osebnega pomena in v spretnem prepletanju visoke umetnosti s street artom, art brutom in grafiti je v Patrikovih delih nemogoče zaobiti reminiscence na kaotično živahnost umetnosti Jeana-Michela Basquiata (1960–1988). Najbolj celostno pa se morda – tudi sporočilno – v delih nagrajenega mladega umetnika odslikava likovna pripoved Cyja Twomblyja (1928–2011), ki je v svojem krepkem radikalnem vizualnem jeziku rušil konvencionalno razliko med pisanjem in slikanjem.

Neverjetno suvereno obvladovanje izbranega, gostobesednega jezika materialov, motivov in konstelacij ter simbolnih povezav, ki kontradiktorno, izpovedno ubrano, razgrinjajo likovno pripoved človeške ambivalentnosti in so morda ključne sestavine odločitve strokovne žirije, da je nagrado Primavera

leta 2023 podelila ravno Patriku Dvorščaku. Njegove teksturirane, kremne slike, ki jih nepredvidljivo naselijo naglašeni barvni madeži in iz katerih včasih veje vročina, včasih pa hlad pogube, in so neurejeno poseljene z drobljivimi množicami hitropoteznih risb, kjer se zdi, da umetnik s sprostitvijo v nezavedno zanalašč zmanjšuje nadzor nad lastnim kreativnim procesom, so neizmerno intimna dela, ki vznikajo iz njegove ranljivosti in intelektualne refleksije, tako individualnih kot tudi družbenih konfliktov. Če naj bo umetnost ranjena od življenja in naj se skozi razraščajo brazgotine kot opomnik bolečine in zmot, potem pozicija mladega slikarja Patrika Dvorščaka zagotovo ni nemoč, marveč popolnoma obratno. Opominjanje družbe na nujo ponotranjenja vsaj zavestnih situacij svojega bivanja ter opolnomočenje umetnosti same – to sta poslanstvi, ki ju umetnik zasleduje in odgovorno izpolnjuje.

Kristina Prah

2. elon, 2024, mešana tehnika,
platno, 140 × 130 cm

Nagrajenci Primavera 2023

3. I masturbate as a form of protest, 2024, mešana tehnika, platno, 120 × 160 cm

4. rehab of everything, 2023, digital print, 40 × 30 cm

LANA PASTIRK

BIOGRAFIJA

Lana Pastirk (1998, Maribor) je oblikovalka umetniške keramike. Magistrski študij oblikovanja stekla in keramike je z odliko (Summa cum laude) zaključila na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, pod mentorstvom doc. Kristine Rutar in dr. Jurija Selana. Izpopolnjevala se je na Akademiji za likovno umetnost v Gdansku, na Mednarodnem simpoziju umetniške keramike V-ogljje, ter se udeležila tedenske rezidence v Layerjevi hiši v Kranju. S svojimi deli se je predstavila na skupinskih in samostojnih razstavah. Njeno delo Nove ptice je v letu 2023 postalo del zbirke UL ALUO. Živi in ustvarja v Mariboru, kjer je tudi članica društva DLUM.

Vsakdan je lahko tak ali drugačen, pa vendar je kontinuirano navadno takšen, kot se pojavlja. Ponovitve vedno znova enih in istih ritualov, vzorcev obnašanja, repeticij, gest, misli in besed oblikujejo našo vsakdanjost v zaporedje navad, ki načrtujejo podobnost naših dni in njih doživljanje. Še več – kreirajo nas same, našo individualno fizično pojavnost in individualnost.

Oblikotvorna manifestacija, kot posledica vsakdanjih dejanj, je bistvo pripovedi prostorske postavitve Vsakdan, enajstih glinenih figur s pridatki, ki jih Lana Pastirk, dobitnica listine Primavera na lanski razstavi Vabljeni mladi 2023, umešča v prostore Galerije DLUM na aktualni predstavitvi Nagrajenci Primavera 2023. Zgneteni kipci človeških podob,

sploščenih teles in dolgih udov posedajo na stole in okoli miz, pri tem pa se mestoma ali popolnoma zlivajo v kose pohištva, preobražajoč se v antropomorfne objekte. Celota posameznih prizorov, ki jih umetnica pri postavitvi prilagaja specifikam razstavnega prostora, deluje kot atmosfera kavarne, v katero zahajajo redni in tudi priložnostni gostje. Njihovi obrazi, poudarjeno oblikovani v nadrealističnih, domala karikiranih potezah, v katerih mimiki, v karakterističnih nosovih in lokih obrvi, v tkanju kocin na bradi, nenazadnje tudi v robatem modeliranju las, pričajo o močno izoblikovanih individualnih značajskih posebnostih upodobljenih oseb. Iz velikih naročij figur rastejo dolge roke – ki zmorejo vedno doseči steklenico, nezavedajoč se posledic svojih dejanj – do natančno prešteti prstov, ki objemajo vrček – ali svojega ljubljene, v katerega telo so se zlile, medtem ko se on sam in njegove noge preobražajo v noge gostilniškega

stola. Površina postav protagonistov je praviloma razbrazdana v naznačeno teksturo njihovih oblačil, nekaterim pa so ta navidezno odvzeta, saj jih simbolno obleka ne naredi (v človeka). Zaznamujejo jih raje drugi atributi ali dejanja: od piva zaobljen trebuh, ki namesto podstavka mize nosi vse, kar je na njej, krčevito oklepanje bližnjega, od katerega ni ostalo nič več kot ogrodje sedeža, preobrazba celotne podobe figure v kot list tanko telo, ki spominja na časopis, v katerega se je predolgo zatopil bralec.

Velika pozornost je namenjena obravnavi detajlov nogavic, čevljev, vezalk, podplatov in dlani, tistih delov, katerih negibnost je bistvena za ujetost v Vsakdan. Med obiskovalci se najdeta tudi ljubimca, katerih telesi sta v njuni zaverovanosti zgneteni v eno, tam pa prepoznamo tudi mlado umetnico, ki opazuje kavarniško dogajanje in iz bele gline poustvarja posamezne prizore v kavarni, kot jih vidi sama.

Ubranost prostorske postavitve prežema posebna vrsta osebne likovne poetike avtorice, ki se v svojih delih rada navdihuje v literaturi in poeziji. Človeško figuro, s spoštovanjem do njene krhke kreacije, in življenjskega podobotvorja, kot najranljivejšo in najdojemljivejšo obliko bivanja in likovnega motiva, smelo uporablja za lirično vizualno pripoved svojih lastnih vrednot in pa univerzalnih zgodb in prepričanj. Pronicljivo opazovanje zunanjosti ji namreč omogoča prepoznati najintimnejše, nevidno v človeku, videno pa v nadrealistični in konceptualni maniri preoblikovati s prepričljivo reifikacijo ali pa z antropomorfno transformacijo.

Zanimanje za prikaz fizične in duhovne skladnosti ima v likovni umetnosti dolgo zgodovino; začnemo lahko že pri da Vincijevem Vitruvijskem človeku (ok. 1490), se pomaknemo preko Michelangeloovega Davida (1501-1504) in Munchovega Krika (1893) do Dveh Frid

(1939) Fride Kahlo. A zrcaljenje notranjih vzgibov, želja, bolečin, bojov in begov, celo travm in odvisnosti, kot jih subtilno, a zanesljivo v svoja umetniška dela materializira Lana Pastirk, lahko morda – zaradi zabrisanih meja med človeškimi figurami in neživimi predmeti – najbližje primerjamo z deli Salvadorja Dalíja (1904-1989), pri konkretni konstalaciji Vsakdan pa morebiti z drzno objektivizacijo Allena Jonesa (1937–). Kritika družbenih norm, ki se vzpostavlja v omenjeni transformaciji, služi tudi raziskovanju psiholoških globin in izzivu percepcije navidezne realnosti. Umetnost Lane Pastirk ima moč gledalcu pokazati kristalno čisto ogledalo doživete, strašljivo resnične, a hkrati neizmerno privlačne, tiho upodobljene pripovedi.

Kristina Prah

Vsakdan, prostorska postavitev z enajstimi figurami in dodatki, okvirne dimenzije ene figure: $35 \times 20 \times 25$ cm, modeliranje, kamenina, 2023

NATALIJA PREMK JENIČ

BIOGRAFIJA

Natalija Premk Jenič (1998, Ljubljana) se je po končani Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo vpisala na dodiplomski študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani in leta 2022 pod mentorstvom prof. mag. Ksenije Čerče diplomirala z diplomsko nalogo Interier in eksterier, Podobotvorni elementi mentalnih stanj v razmerju med zunanjim in notranjim prostorom. Po dokončani prvi stopnji se je vpisala na magisterij. Slikarstvo predstavlja poglobitveni del njene prakse, dejavna je tudi v grafiki in risbi. Trenutno živi in ustvarja v Ljubljani.

Kakor da bi stali na notranjem pragu fantazijskih soban in v čudenju opazovali, kako se kot filmske kulise stene prostorov obenem gradijo in rušijo v prekinitvah, tam pa se v notranjost odpirajo in zlivajo hribovite planote, pašniki ali vodni vodotoki, ponekod pa stopnišča, stebrišča ali arhitekturne odprtine, razgibavajoč scenografijo, v katero so za povrh premišljeno nameščeni kriptični rekviziti, bodisi vsakdanji predmeti doma – kosi pohištva, svetila, otroške igrače, smeti – bodisi često prisotni golobi, lobanje divjadi ter simboli, včasih fitomorfne narave. Takšna sta prvi pogled in vtis na dela iz slikarskega cikla Notranji svetovi dobitnice listine Primavera na natečaju Vabljeni mladi 2023 – Natalije Premk Jenič.

Na svojih razmeroma velikih delih mla-da umetnica prepleta v materialnem svetu ločena prizorišča, prostore in ob-jekte ter raziskuje, kako vsi ti vplivajo na notranje doživljanje človeka. Njeno raziskovanje izhaja iz postavke, da so naši domovi - v katere se vsakodnevno vračamo in v katerih zavetju preživljamo velik del svojega časa in jih oblikujemo in opremimo po svojima volji in okusu, jih delimo praviloma z izbranimi in lju-bljenimi – prostor naše notranje osvo-boditve, kjer se za razliko od zunanjega sveta počutimo varnejši in razbremenjeni občutka potrebe po igranju vlog. Domá smo bolj sproščeni in bolj pristni – taki, kot smo. V takšnem razpoloženju dóma gojimo najbolj intimne odnose – z drugi-mi in s samimi sabo, domá si upamo za-iti in deliti svoje najgloblje doživljanje, enako pa se tam najbolje skrijemo, pred ostalim svetom in pospravimo tudi svoje skrbi, bolečino ali odvisnosti. Notran-ji prostori na Natalijinih slikah so tako pravzaprav simbolna paralela intimnemu delu zavesti (in podzavesti), ki je le naš in katerega le del želimo in zmoremo deliti še s kom.

Avtoričin ustvarjalni proces zasleduje princip, skladen kolažiranju, tudi ka-

dar tehnike kot take – kot je mikavno prebirati na njenih zgodnejših grafikah – ne uporabi. Kolaž namreč umetnici omogoča fragmentacijo, preplet in novo, edinstveno sestavljanje prostorov, mate-rialov ali realnosti – tako na fizični kot na simbolični ravni. Rezanje, zlaganje, prekrivanje, odmikanje kot dejanja de-konstrukcije so hkrati geste njene kon-strukcije, rezultat grafik, kolažev in akrilnih slik na platno pa nelinearne pripovedi zavesti, ki se gibljejo dosti tako, da so bolj podobni kipeči vodi kot Joycejevemu toku. V formaciji od kolaža – pa naj si bo analogen, digitalen, najpo-gosteje pa njuna kombinacija – do slikar-skega dela kolaž pri kreativnem procesu Natalije Premk Jenič predstavlja vmesno postajo, prihaja do intuitivnih vizual-nih variacij, ki so rezultat umetničine intimne poglobitve v motive skozi več medijev in tehnik.

Slikarka opazovalca praviloma umešča v desni del platna in gradi pot njegove-mu pogledu v dinamični diagonalni liniji zatega reza v levi del slike, kjer se bodisi srečujejo stene prostora, bo-disi brez opozorila odpirajo naravne pokrajine – planine, skalovja – ali pa umetnica tja umešča simbolne prehode –

odprta vrata, ki vodijo v nove prostore in bodrijo radovednost, okna, za njimi pa enigmatične figure, ki morda s pogledom preiskujejo notranjost, v kateri se nahajamo, stopnišča, stebrišča, v prostor *sectio divina* pa neredko postavlja izbrane predmete, dogovorjene, ali pa so avtoričine osebne simbolne vrednosti. V tem oziru iskanja likovnih rešitev, pa tudi v vsebinskem raziskovanju razmerja med človeškim stanjem in obkrožajočim okoljem, so slike Natalije Premk Jenič vznemirljivo paralelne delom Hanpinga Fenga (1984–), prav tako pa ne moremo zaobiti občutka misterioznosti, ki je v avtoričinih delih grajen s sorodnimi surrealističnimi prijemi, kot jih je uporabljal René Magritte (1898-1967), to je s srečevanjem različnih aspektov realnosti v nenavadne kontekste, ki vzbujajo v gledalcu dvom v ustaljeno percepcijo sveta.

Nenavadno sobivanje svetov umetnica poudarja z uporabo zamolklih komplementarnih odtenkov, ki bivajo v območju nadrealizma in so tudi v ohranjanju napetosti sorodni, a vendar živahnejši od tistih Giorgia de Chirica (1888–1978). To pa bi vendarle lahko pripisali bolj sproščenemu in avtentičnemu

človeškemu izrazu znotraj, kakor ga prikazuje Natalija Premk Jenič, za razliko od razmeroma sterilne zadržanosti zunanjih prizorov na de Chiricovih delih. Kompleksnost in globina notranjih svetov sta pri mladi avtorici naglašeni s prosojnimi, skoraj atmosferičnimi, barvnimi zaplatami ter z nizanjem vzorcev na površinah prostorov, bodisi samo kot podaljšek perspektivne igre ali kot zaokroženo dopolnjevanje simbolov. Pogosti stanovalci Natalijinih Notranjih svetov so golobi, včasih kot podobe na plakatih ali predimenzionirani vsiljivci, ki prenašajo sporočilo dualnosti človeškega stanja, hkratnega sovplivanja osebne svobode in socialne omejitve. Gosta naseljenost golobov pa hkrati vzbuja občutek nenehnega opazovanja, nadzora in kontrole. Po drugi strani nas kravje lobanje ter glave divjadi – ki so malone antropomorfno in portretno upodobljene na delih iz istega cikla umetnice – kljub svoji srhljivosti opominjajo na naravni cikel in potek življenja, analogno podobam in simboli živalskih lobanj Georgie O’Keefe (1887–1987).

Kristina Prah

1. Kolaž 1, 2020, analogni kolaž, 29,7 × 42 cm

2. Kolaž 2, 2020, analogni in digitalni kolaž, 29,7 × 42 cm

3. Kolaž 3, 2021, analogni in digitalni kolaž, 29,7 × 42 cm

4. Kolaž 4, 2021, digitalni in analogni kolaž, 30 × 31 cm

NAGRAJENCI PRIMAVERA 2023

**PATRIK DVORŠČAK,
LANA PASTIRK IN
NATALIJA PREMK JENIČ.**

KOLOFON

Naslov kataloga: Nagrajenci Primavera 2023.
Katalog izdal: DLUM, Trg Leona Štuklja 2, Maribor
Založnik: DLUM, Maribor
Zanj: Kristina Prah

Avtorica besedil: Kristina Prah
Lektura: Erna Ferjanič, Kristina Prah
Oblikovanje in tehnično urejanje: Vojko Pogačar
Avtorji fotografij: Avtorji del

Razstava v galeriji DLUM,
Židovska ulica 10, Maribor

Izid: Maribor, julij, 2024

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

73/76(497.4)(083.824)

DVORŠČAK, Patrik

Nagrajenci Primavera 2023 [Elektronski vir] : Patrik
Dvorščak, Lana Pastirk in Natalija Premk Jenič : Galerija
DLUM, Maribor, 9. 7. do 3. 8. 2024 / [avtorica besedila
Kristina Prah ; avtorji fotografij avtorji del]. - Maribor :
DLUM, 2024

Način dostopa (URL): <https://www.dlum.si>
ISBN 978-961-96702-1-7 (Pdf)
COBISS.SI-ID 200204035

Sponzorji:

**Mestna občina
Maribor**
Univerzitetno
mesto

KULTURNA ČETR
židovska
CULTURAL QUARTER

NAGRAJENCI PRIMAVERA 2023

**PATRIK DVORŠČAK,
LANA PASTIRK IN
NATALIJA PREMK JENIČ.**